

ارز به اشتغالزایی در کشورشان کمک کرده باشند.

در حال حاضر ۲۵ کارخانه روغن کشی با ظرفیت پنج میلیون و ۴۰۰ هزار تن در سال و همچنین ۵۸ کارخانه تصفیه روغن با ظرفیت پنج میلیون و ۸۰۰ هزار تن تولید در کشور فعال است. با این حال طی سالهای گذشته به دلیل واردات روغن خام ۱۰ کارخانه روغن کشی تا مرز تعطیلی نیز رفته اند و با توجه به سیاست های دولت سیزدهم از جمله افزایش نرخ خرید تضمینی دانه های روغنی و واردات دانه های روغنی به جای روغن خام انتظار می رود این واحدهای تولیدی دوباره شروع به فعالیت کنند.

میزان مصرف روغن در کشور قبل از تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی کمتر از ۱/۵ میلیون تن بوده اما بعد از تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی افزایش یافته به طور متوسط ۲،۲ میلیون تن روغن در کشور تولید و توزیع شده است.

روغنی وارد ایران شده که از این میزان ۶۴۴/۱ هزار تن به ارزش ۵۰۳/۷ میلیون دلار به انواع دانه های روغنی و ۲۹۵/۹ هزار تن به ارزش حدود ۵۱۰ میلیون دلار برای روغن های خوراکی نیمه جامد، مایع و خام بوده است.

آمار تخلیه کالاهای اساسی در گمرک تا پایان تیرماه سال جاری نیز نشان می دهد بیش از ۳۳۶ هزار تن روغن تاکنون در بنادر کشور ترخیص و به بازار داخل ارسال شده است.

طی سالیان گذشته با تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی، واردات روغن خام به کشور با افزایش سرسام آوری روبه رو شده است که بخش زیادی از آن به صورت قاچاق روانه کشورهای همسایه می شد. از طرف دیگر کشورهای مختلف به جای واردات روغن خام به سمت واردات دانه های روغنی گرایش دارند تا با استفاده از کارخانجات روغن کشی خود علاوه بر کاهش خروج

تولیدات دانه روغنی طی این سالها نوسان های زیادی داشته و در برخی سالها بسیار خوب و برخی سالها بسیار بد بوده و دلیل دقیق آن هنوز روشن نشده است، اگر می شد که از تجربه دوران شکوفایی تولید برای دیگر سالها هم استفاده کرد می توانستیم این گره کور را باز کنیم.

در سال ۹۷ تولید دانه های روغنی به ۴۳۱ هزار تن رسیده بود ولی با شروع تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی به واردات روغن عملاً برنامه وزارت جهاد کشاورزی برای خودکفایی ۷۰ درصدی در تولید دانه های روغنی به حاشیه رفت به طوری که در سه سال اخیر میزان تولید این محصول به ۲۹۱ هزار تن رسید. از طرف دیگر بر اساس آمار وزارت جهاد کشاورزی، تولید دانه های روغنی از سال ۸۳ به مدت سه سال روند افزایشی داشته است، به طوری که در سال ۸۶ مجموع پنج محصول آفتابگردان، سویا، کلزا، پنبه دانه و گلرنگ به ۷۱۶ هزار تن رسید؛ اما چرا تولید دانه های روغنی در سال های اخیر بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است؟

در این باره سید جواد ساداتی نژاد، وزیر جهاد کشاورزی در گفت و گو با «ایران» درباره دلیل عدم تحقق برنامه های خودکفایی دانه روغنی در کشور می گوید: اینکه چرا طرح دانه های روغنی در کشور ما شکست خورد تنها به علت وجود ارز ۴۲۰۰ تومانی بود، یعنی این هم فساد دارد و هم رانت دارد و هم تولید داخل را از بین می برد.

از نظر ساداتی نژاد ارز ۴۲۰۰ تومانی چنان جذابیتی برای واردکنندگان داشت که آنها بازار داخل را پر می کردند و کشاورزان در این رقابت نابرابر پیشاپیش شکست خورده بودند و به همین دلیل بود که همه تلاش بخش کشاورزی برای تحقق حتی ۱۰ درصد کاهش وابستگی هم به نتیجه نرسید در حالی که این وزارتخانه برنامه های کاهش وابستگی را چند بار تدوین کرده بود.

همچنین علیرضا مهاجر، معاون امور زراعی وزارت جهاد کشاورزی که پیش از این مجری طرح تولید دانه روغنی در کشور بود نیز بر محدودیت های ارز ۴۲۰۰ تومانی تأکید می کند و می گوید: متأسفانه در آن سالها به علت واردات بی رویه و اختلاف قیمت ارز آزاد و ارز دولتی در آن زمان، امکان ادامه طرح خودکفایی میسر نشد.

وزارت جهاد کشاورزی برنامه ای را برای تحقق ۵۰ درصدی خودکفایی تدوین کرده بود اما هیچ موفقیتی در این زمینه حاصل نشد، به طوری که مهاجر در این زمینه می گوید: با تغییر سیاست های ارزی و حمایتی از تولیدکنندگان، تولید این محصول راهبردی با مشکل مواجه شد به طوری که کشاورزان هم در سالیان اخیر رغبتی برای کشت این محصول نداشتند.

واردات افسارگسیخته روغن

در سال گذشته حدود ۴/۳ میلیون تن دانه های روغنی و روغن خوراکی به ارزش بیش از ۴/۴ میلیارد دلار وارد کشور شده بود که سهم دانه های روغنی ۲/۳ میلیون تن به ارزش ۱/۶ میلیارد دلار بوده است.

بررسی وضعیت واردات کالای اساسی در سه ماهه ابتدایی امسال نشان می دهد که در مجموع حدود یک میلیون تن به ارزش بیش از یک میلیارد دلار انواع روغن و دانه های

ویژه نامه

ایران

شهریور ۱۴۰۱